

Роль туризму у трансформації міжнародних і міжкультурних взаємовідносин України та західноєвропейських країн в умовах євроінтеграції

І. В. Халімовська

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Corresponding author. E-mail: kfzdu@ukr.net

Paper received 15.10.17; Accepted for publication 22.10.17.

Анотація. У статті розкрито значення туризму як чинника євроінтеграції України. Обґрунтовано, що важливою складовою туризму, крім економічної, є міжкультурна комунікація, яка передбачає безпосереднє спілкування учасників туристичної діяльності. Розкрито значний потенціал української держави у налагодженні спілкування з європейськими країнами шляхом інтенсифікації та зростання обсягів туристичних потоків. Культурний чинник визначено як один з пріоритетних у євроінтеграційних процесах України. Оволодіння європейською культурною спадщиною водночас з популяризацією української культури є дієвим засобом євроінтеграції нашої країни. Зважаючи на прагнення українського суспільства вступити у Європейський Союз, окреслені тенденції будуть лише посилюватися. Встановлено, що впровадження європейських норм і стандартів у туризмі сприятиме формуванню європейської культурної ідентичності. Тому цим проблемам повинно належати особливе місце у зовнішній політиці України.

Ключові слова: туризм, євроінтеграція, Європейський Союз, культура, комунікація, міжнародні та міжкультурні відносини.

Актуальність та постановка проблеми. Європейський вектор розвитку України останніми роками набуває дедалі більшого значення і значно впливає на буття сучасного українця. Процеси євроінтеграції охоплюють всі сфери функціонування суспільства, починаючи від економіки і закінчуючи духовною культурою. Однією з галузей, що яскраво ілюструє окреслені тенденції, є туризм, який суттєво поживався після запровадження безвізового режиму з Європою. Зважаючи на прагнення України щодо вступу у Європейський Союз, ці процеси будуть в подальшому лише інтенсифікуватися.

Україна має значний потенціал у туристичній галузі завдяки своєму географічному розташуванню, багатій унікальній культурній спадщині. Існують реальні перспективи для підвищення рейтингу країни на європейському та світовому рівнях завдяки розвитку туристичної сфери. Тому саме вона в умовах глобалізації повинна бути однією з пріоритетних галузей, оскільки це може забезпечити не лише економічне зростання, а й популяризацію української культури в сучасному мультикультурному світі, і в подальшому – входження України в Європейський Союз.

Метою дослідження є аналіз туризму як чинника трансформації міжнародних і міжкультурних відносин України та європейських країн в умовах євроінтеграції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Про актуальність проблем міжнародного туризму свідчить велика кількість напрацювань, присвячених цим питанням. Проте у значній їх частині розглядається насамперед економічний аспект, а саме у працях таких науковців як В. Ісаєнко, А. Мельник, І. Чапліч, Н. Степаненко. Комплексне дослідження туризму як явища суспільного життя здійснено у наукових розвідках О. Гриніва, В. Пазенка, а також у Хартії туризму, Кодексі туриста та інших документах. Зважаючи на збільшення кількості туристів, інтенсифікацію їх спілкування важливого значення набуло вивчення туризму не лише як економічної діяльності, а й як сфери міжкультурної комунікації, що впливає на євроінтеграційні процеси в Україні, що відображено у роботах таких дослідників як В. Антоненко,

Я. Любимий, В. Нікітенко, А. Парфіненко, С. Соляник, Л. Снігирьова. Зазначене вище свідчить про зацікавленість науковців цією проблематикою, зокрема в контексті зовнішньої політики України, що зумовлює її особливу значущість.

Виклад основного матеріалу. Варто насамперед зазначити, що одним з аспектів євроінтеграційного процесу є впровадження європейських норм і стандартів в освіті, туризмі, поширення власних культурних і науково-технічних здобутків у ЄС. Зазначені заходи, на нашу думку, сприятимуть формуванню в Україні європейської культурної ідентичності та забезпечать інтеграцію до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього та науково-технологічного середовища. Адже подальший розвиток демократії, політична стабільність, визначення пріоритетних напрямків розвитку, майбутній вступ України до ЄС – все це забезпечить створення високоприбуткової туристичної галузі, яка задовольнятиме потреби внутрішнього та міжнародного туризму, з урахуванням природно-кліматичного, рекреаційного, соціально-економічного та історико-культурного потенціалу країни, її національних особливостей [9]. Оскільки питання туризму є важливими у зовнішній політиці будь-якої держави, тому вони завжди були предметом для проведення різноманітних заходів на світовому та європейському рівнях і прийняття документів міжнародного значення.

Важливу роль для розвитку туризму відіграла Гаазька декларація, схвалена на Міжпарламентській конференції з туризму в 1989 році. По-перше, вона поставила туризм на один рівень з промисловістю, сільським господарством, охороною здоров'я, соціальним забезпеченням, освітою тощо. По-друге, у декларації наголошено, що питання розвитку туризму мають посісти належне місце у комплексних планах соціально-економічного розвитку різних відомств. По-третє, на відповідний рівень були поставлені проблеми безпеки, захисту життя й гідності туристів з боку держави. Гаазька декларація обґрунтовує десять принципів міжнародного, національного і регіонального туризму, що передбачають глобальний підхід до проблем, які виникають у зв'язку з туризмом. Відтак, перед

державами постала необхідність створення національного законодавства про туризм на засадах міжнародної Хартії туризму і Кодексу туриста.

Напередодні третього тисячоліття Всесвітня туристична організація схвалила Глобальний етичний кодекс туризму, що складається зі вступу і 10 статей. У вступі наголошено на швидкому і постійному зростанні як у минулому, так і в прогнозованому майбутньому туристичної діяльності з рекреаційними, діловими, культурними, оздоровчими цілями, що мають не лише позитивні, а й негативні впливи на довкілля, економіку і суспільство. Обґрунтовується внесок туризму у взаєморозуміння між народами, підкреслюється, що туристичну діяльність треба здійснювати в гармонії зі специфічними особливостями і традиціями регіонів і країн, дотримуючись при цьому їхніх законів, звичаїв і традицій. Туризм характеризується як фактор індивідуального і колективного вдосконалення, чинник сталого розвитку, сфера, яка використовує культурну спадщину людства і робить свій внесок у її збагачення [2, с. 95–96]. У кодексі чітко визначені обов'язки і права учасників туристичного процесу.

Проблемам туризму присвячена також Балійська декларація. Високо оцінена роль туризму в Монреальській декларації «До гуманного і соціального бачення туризму» (1996). Вже на початку XXI тисячоліття Генеральна Асамблея ВТО схвалила «Осакську декларацію тисячоліття» і Сеульську декларацію «Мир і туризм». Осакська декларація підкреслює інтегративну, гуманістичну місію туризму, який повинен і спроможний сприяти створенню ще більш мирного, гуманнішого, стійкішого, братерського та об'єднаного світу. Суть Сеульської декларації розкриває власне її назва [2, с. 95–96]. Вищезазначене свідчить про значну актуальність для світового співтовариства туризму, що має тенденцію до збільшення обсягів не лише людей, що подорожують, а й тих, хто працює у цій сфері. Так, за даними Всесвітньої ради з туризму та подорожей у 2016 р. у цьому секторі було зайнято 292 мільйони людей – це 1 з 10 працюючих [12].

Важливим є той факт, що Європейський Союз інвестує туризм за допомогою Європейського фонду регіонального розвитку (EFRD), що був заснований в 1975 р. та надає фінансову допомогу слабозрозвиненим регіонам ЄС. Перевагу при присудженні грантів EFRD надає проектам, що сприяють розвитку сільського (зеленого) туризму та активно пропагують історичну й культурну спадщину певного регіону. Зважаючи на це, вступ України до ЄС сприятиме, перш за все, розвитку зеленого туризму.

Зазначимо, що останнім часом в Україні досить активно розвивається саме зелений туризм, сприяючи розвитку малого бізнесу в аграрних регіонах, даючи змогу жителям міст цікаво та змістовно відпочити у сільській місцевості. В таких умовах туристи мають змогу ознайомитись з народною культурою – піснями, танцями, кухнею, звичаями та обрядами, традиціями, що збереглися. Характерно те, що прагнуть відпочити у сільській місцевості не тільки міські мешканці з невеликими статками, а й заможні люди. Це можна пояснити не лише тим, що такий відпочинок дешевший, а й бажанням дистанціюватися від міської суєти,

позбутися стресів, спричинених бурхливою урбанізацією [5, с. 76–78]. Відтак людина отримує змогу не відчувати шаленого темпу та тиску сучасної цивілізації, приділити увагу духовному розвитку. Адже не завжди економічний чинник переважає у виборі місця відпочинку, важливу роль відіграє також наявність умов не лише для фізичного, а й морального відпочинку, що є дуже важливим у глобалізованому світі. Водночас, цей різновид туризму сприяє і збереженню довкілля, охороні навколишнього середовища, адже передбачає мінімальний вплив на природу та культуру.

Існує думка, що сучасний світ створює низку загроз стосовно нематеріальної культурної спадщини. Навіть така позитивна тенденція, як розвиток туризму при відсутності контролю з боку влади може нашкодити її елементам. Проте справжній культурний туризм зберігає спадщину, що було обґрунтовано у Глобальному етичному кодексі туризму та у Хартії туризму [8, с. 98]. На наш погляд, потрібно враховувати той факт, що туризм може забезпечити реалізацію ресурсу культурної спадщини за допомогою унікального туристичного продукту, проте може й знищити культурну спадщину, руйнуючи ідентичність. Зважаючи на це, туризм повинен забезпечувати:

1) раціональне використання природних ресурсів, сприяння збереженню природної спадщини та біорізноманіття;

2) підтримку соціально-культурної, історичної спадщини та традицій регіону, задіяного в туристичній сфері;

3) забезпечення отримання економічної вигоди та створення умов для соціального розвитку місцевого населення [3, с. 19].

Саме тому організація туристичної діяльності повинна ґрунтуватися не лише на захисті довкілля, але й враховувати економічні, соціальні та культурні особливості певного регіону, місцевого населення.

У сучасну епоху глобалізації і крос-культурної комунікації туризм є результатом довгої історичної еволюції як соціального буття, так і людини, шляхом набуття нових якостей і властивостей, що дозволяє вважати його активною культуротворюючою силою і значним соціокультурним реагентом, який впливає на соціальні процеси. В історичній ретроспективі і в наші дні туризм не тільки виявився інструментом діалогу культур, що спричиняє формування культурної спільноти країн і народів, але також і онтологічною необхідністю в діалозі з Іншим [6, с. 93–94]. Адже туризм – це не лише комунікація представників різних націй і держав, а й процес контакту культур, їх взаємопроникнення і взаємозбагачення.

Суттєвим аспектом у взаємовідносині соціокультурних систем є туристична комунікація. У багатоманітних контактах представників одного суспільства з представниками іншого відбувається взаємодія їхніх соціокультурних цінностей, способів життя, світоглядних орієнтацій та практичних інтенціональностей великих груп людей. Головною особливістю міжкультурної комунікації у туризмі є безпосередній контакт індивідів та їх груп, на відміну від опосередкованого контакту, наприклад, через електронні засоби. У процесі спілкування відбувається обмін соціальних смис-

лів між людьми, передавання від одного соціального суб'єкта іншому своїх ціннісно-світоглядних уподобань і орієнтирів, взаєморозуміння, реінтерпретація життєвих цінностей Іншого через власний життєвий досвід [4, с. 112]. В результаті комунікативної взаємодії людей встановлюється соціальна спільність, інтегрованість суспільства, що є надзвичайно важливим для українського суспільства, зокрема у зближенні з європейською спільнотою.

Сфера туризму є такою, в якій встановлюються відносини довіри, солідарності, взаєморозуміння між представниками різних етносів, культур, соціумів, які поступово поширюються на відносини між ними в цілому. Комунікативні відносини, засновані на духовному діалозі, встановлюються як між туристами та туристичними фірмами і представниками місцевої культури та суспільства, так і всередині самих туристичних груп [4, с. 113]. Потрібно зважати на те, що кожна культура, може запропонувати безліч цінностей: природні (краса та самобутність природи, особливий клімат), духовні та культурні (народна творчість, побут, особливості етнічного розвитку), а також соціальні. Надана система цінностей може значно відрізнитися від звичних для туриста культурних надбань, що може призвести до так званого «культурного шоку». Але це ж протиріччя, внаслідок взаємодії різних систем цінностей, може також стати і чинником їх збагачення. Завдяки розвитку туризму посилюється взаємовплив, взаємопроникнення культур. Розгортається процес масового залучення до загальнолюдських культурних цінностей.

Проте це не означає, що уніфікація культурних норм, прийняття загальної єдиної системи цінностей зменшує значущість здобутків національних культур, адже для туризму останні мають особливу цінність. Національна культура, чим вона унікальніша, тим більше вона здатна поповнити скарбницю загальнолюдської культури. Визнаючи унікальність цінностей та значення кожної культури для світової цивілізації, моральних ідеалів, традицій, звичаїв, обрядів, художнього бачення і вираження світу у побуті, міжнародна спільнота сьогодні відзначає необхідність збереження самобутності та розвитку кожної окремої культури світу.

З огляду на це, Всесвітньою туристською організацією було підписано Хартію культурного туризму (1976), в якій зокрема визнано вагомий вплив туризму на історико-культурну спадщину. У цьому документі зазначається, що туризм справляє значний позитивний вплив на історико-культурну спадщину з тієї точки зору, що інтереси, пов'язані з власне туристичним розвитком, водночас сприяють захисту, збереженню та відновленню історичних міст і культурних пам'яток [9, с. 250–251]. Одним із факторів, що впливають на розвиток туристичного бізнесу в умовах інформаційного суспільства і глобалізації, є фактор «мультикультурної грамотності», які сформувалися в тій чи іншій культурі.

Туризм – це один із станів внутрішньої духовної культури, форма діяльності, в якій людина виходить за межі своїх традиційних функцій чи утилітарного використання чогось. Мета туризму полягає у підтримці іманентного процесу духовно-культурного самос-

твердження, властивих людині інтересів і правил взаємодії, комунікації тощо [6, с. 89–90]. Тобто метою туризму є не лише ознайомлення з досягненнями інших культур, а й збагачення та популяризація власної культури, що є надзвичайно важливим в сучасному мультикультурному світі, зокрема у Європі.

Розгляд туризму в аспекті комунікації культур вимагає розгляду більш об'ємних і складних питань, а саме – питань щодо особливостей і перспектив розвитку людської культури і самого людства. Відомо, що навколо цих питань дискутують представники різних концепцій та підходів. Серед них є і такі, які заперечують взаємодію і взаємовпливи культур, визнають неминучість постійних непримиренних конфліктів між ними і, виходячи з цього, пророкують невідворотність глобальних конфліктів на культурно-релігійній основі.

Різноманітність підходів до висвітлення питань розвитку культури і людства пояснюється складністю самого об'єкту наукового аналізу, неоднозначністю тих процесів, що відбуваються, зокрема, в сучасному суспільному житті. Людська історія – це історія багатьох народів і культур зі своїми специфічними особливостями. Розвиток сучасного суспільства є надзвичайно суперечливим, інтеграційні процеси відбуваються паралельно з дезінтеграційними, існує багато гострих конфліктів, в тому числі і на культурно-релігійному ґрунті [1, с. 105–106]. Все це спричиняє прояву різних теорій культурного та історичного розвитку людства. Зупинимось більш детально на деяких з них.

Зауважимо, що посилення взаємовпливів, взаємопроникнення культур, формування загальнолюдських культурних цінностей не означає, що відбувається уніфікація культурних норм, способів світосприйняття, нівелювання національних культур, прийняття всіма народами загальної єдиної системи цінностей. Загальнолюдська культура, загальнолюдські цінності – це найкращі форми, зразки культури, створені різними поколіннями певного народу, нації, які стають надбанням всього цивілізованого людства. Вони сприймаються не механічно, не за рахунок утисків національної специфіки культури, а засвоюються у відповідності до особливостей світогляду, традицій, способу життя певного народу чи нації.

Більш того, в сучасному світі значимість національних культур зростає, адже чим більше розвинута та чи інша національна культура, тим більше вона здатна поповнити скарбницю загальнолюдської культури. Розвиток національної культури залежить від того, наскільки активно і творчо засвоює прийнятні для неї цінності культури інших народів. Адже спадщина, на якій ґрунтуються культури різних народів, все більше інтернаціоналізується [1, с. 111–112]. Тому взаємодія культур є позитивним процесом, оскільки збагачує сферу культурних цінностей певного народу. Туризм – це специфічна людська діяльність, яка позначається як на самій особистості, так і в світі цінностей, які вона створює.

Культуру не можна обмежити одним аспектом життєдіяльності, не можна звести до сукупності результатів людської діяльності, адже вона охоплює всі сфери життя, є процесом виробництва і відтворення

особистості, задоволення її матеріальних і духовних потреб.

Культурні цінності – це об'єкти, що мають важливе матеріальне і духовне значення в житті народів в цілому і народонаселення даної місцевості, а тому захищаються від руйнування та пограбування міжнародним гуманітарним правом, від недбалого ставлення з ними – місцевими законами та звичаями [9, с. 249]. Під впливом процесу глобалізації культурне поле трансформується, тому збереження національної своєрідності й традиційних цінностей культури стає усе більш гострою проблемою, обумовлюючи підвищену увагу до ціннісного змісту культурної індустрії, зокрема й сучасної України.

Зазначимо, що у глобалізованому світі є досить багато засобів комунікації – економічної, політичної, культурної, освітньої тощо. Тому серед цих різновидів важливо виділити специфічні риси та особливе значення туристської комунікації. Адже й інші види комунікації відіграють значну роль у взаємодії різних соціумів у напрямку зміцнення загальноцивілізаційного підґрунтя сучасного світового співтовариства. Міжнародні організації, транснаціональні корпорації, світовий ринок товарів, праці та послуг також здійснюють важливу функцію піднесення рівня глобальної комунікації та взаємодії [4, с. 109]. Глобалізаційні процеси роблять виклик багатьом країнам, націям та етносам. Зважаючи на це, правильно зорієнтуватися та дотримуватися оптимального вектору розвитку – важливе завдання українського соціуму. Вибір правильної стратегії передбачає поряд з іншим також і розвиток мережі високоякісного туристичного сервісу в Україні.

Ознайомлення з самотньою культурою того чи іншого європейського народу збагачує, відкриває неусвідомлені горизонти власної культури, стимулює творчий потенціал. Можна припустити, що адекватно репрезентована українська культура також є цікавою для багатьох інших народів [4, с. 117]. Тому туризм є важливим засобом входження нашої країни у мережу європейської культурної комунікації.

Разом з тим, сучасний міжнародний туризм є економічною діяльністю з вагомими соціальними та політичними наслідками. Як форма і процес просторової активності глобального масштабу він зумовлений соціально-економічними, політичними та культурними чинниками. Адже туризм є не тільки реципієнтом міжнародних відносин, а й активним учасником політичного процесу, який завдяки туристичній та економічній взаємодії впливає на прийняття політичних рішень. Туризм неодноразово виступав засобом налагодження довіри і взаємодії у державах з різним суспільно-політичним устроєм, поставив чинником економічної та політичної модернізації. В Україні перспективи відновлення та поживлення туристичного потоку пов'язані зі стабілізацією ситуації на Сході країни, залученням інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури, що дозволить покращити зовнішньополітичний імідж та зміцнити авторитет держави на міжнародній арені [7, с. 20]. Безперечно, надзвичайно важливим чинником у цьому процесі стало запровадження безвізового режиму з країнами Європейського Союзу.

Висновки. Інтеграція України в європейські структури відкриває великі перспективи не лише у галузі економіки, а й у сфері культури, оскільки культурний чинник є одним з домінуючих у євроінтеграційних процесах. Водночас це вимагає від неї й дотримання міжнародних норм ведення туристичної діяльності. Туризм як засіб налагодження комунікації сприятиме посиленню міжкультурної взаємодії, що в майбутньому може забезпечити уникнення труднощів входження української держави в Європейський Союз. Оволодіння європейською культурною спадщиною водночас з популяризацією української культури є запорукою швидкої та безпроблемної євроінтеграції України. Саме туризм є одним з найоптимальніших засобів реалізації вищезазначеного, адже ця сфера сприяє активній міжнародній та міжкультурній комунікації з безпосередньої ініціативи суб'єктів туристичної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко В. Г. Міжнародний туризм як чинник міжцивілізаційної взаємодії і взаємозбагачення культур / В. Г. Антоненко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права / Щорічник. Випуск 5. – К.: КУТЕП, 2008. – С. 103–116.
2. Гринів О. Філософія туризму / Олег Гринів. – Львів: ЛДУФК, 2017. – 191 с.
3. Ісаєнко В. М. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь) / В. М. Ісаєнко, К. Д. Ніколаєв, К. О. Бабікова, Г. О. Білявський, І. Г. Смирнов. – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 300 с.
4. Любимий Я. В. Туристська діяльність як чинник глобальної синергії культур / Я. В. Любимий // Пазенок В. С., Федорченко В. К. Філософія туризму. – К.: Кондор, 2009. – С. 108–123.
5. Мельник А. О. Перспективи розвитку вітчизняного туризму в умовах євроатлантичної інтеграції / А. О. Мельник, І. А. Чапліч // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 1. – С. 76–80.
6. Нікітенко В. О. Філософські засади комунікативних технологій у розвитку туристичного бізнесу в умовах інформаційного суспільства і глобалізації / В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2017. – № 68. – С. 89–97.
7. Парфіненко А. Міжнародний туризм в Україні: геополітичні аспекти глобального явища / А. Парфіненко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2015. – Вип. 126. – Ч. 1. – С. 12–23.
8. Снігирьова Л. М. Туризм: загроза чи популяризація нематеріальної культурної спадщини / Л. М. Снігирьова // Українська культура: перспективи євроінтеграції. Інноваційні процеси в сучасній культурі: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 7–8 квітня 2016 р. – Київ: КНУКІМ, 2016. – Ч. II. – С. 98–101.
9. Соляник С. Ф. Цінності та орієнтації в туристичній діяльності / С. Ф. Соляник // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права / Щорічник випуск 5. – К.: КУТЕП, 2008. – С. 239–251.
10. Степаненко Н. О. Розвиток туристичної діяльності України в умовах євроінтеграції / Н. О. Степаненко // Міжнародні відносини. – 2017. – № 10 [Е. ресурс] // Режим доступу: http://journal.i.ir.kiev.ua/index.php/ec_n/issue/view/178
11. Хартія туризму. Кодекс туриста // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів у п'яти томах. Т. 5. –

Ужгород : ІВА, 2000. – 280 с.
12. Economic impact of Tourism 2017 [Е. ресурс] // Режим доступу:

<https://www.wtts.org/research/economic-research/economic-impact-analysis/>.

REFERENCES

1. Antonenko V. H. Mizhnarodnyi turizm yak chynnyk mizhtsyvilizatsiinoi vzaïmodii i vzaïmობაზაჩენня культур / V. H. Antonenko // Naukovi zapysky Kyivskoho universytetu turizmu, ekonomiky i prava / Shchorichnyk. Vypusk 5. – K.: KUTEP, 2008. – S. 103–116.
2. Hryniv O. Filozofia turizmu / Oleh Hryniv. – Lviv: LDUFK, 2017. – 191 s.
3. Isaienko V. M. Stratehiia staloho rozvytku (turystychna haluz) / V.M. Isaienko, K.D. Nikolaiev, K.O. Babikova, H.O. Biliavskyi, I.H. Smyrnov. – K.: Vydavnytstvo NPU imeni MP Drahomanova, 2014. – 300 s.
4. Liubyvyi Ya. V. Turystska diïalnist yak chynnyk hlobalnoi synerhii kultur / Ya. V. Liubyvyi // Pazenok B.C., Fedorchenko V.K. Filozofia turizmu. – K.: Kondor, 2009. – S. 108–123.
5. Melnyk A. O. Perspektyvy rozvytku vitchyznianoho turizmu v umovakh yevroatlantskoi intehtatsii / A. O. Melnyk, I. A. Chaplich // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. – 2009. – № 1. – S. 76–80.
6. Nikitenko V. O. Filozofski zasady komunikatyvnykh tekhnolohii u rozvytku turystychnoho biznesu v umovakh informatsiinoho suspilstva i hlobalizatsii / V. O. Nikitenko // Humanitarnyi visnyk ZDIA. – 2017. – № 68. – S. 89–97.
7. Parfinenko A. Mizhnarodnyi turizm v Ukraini: heopolitychni aspekty hlobalnogo yavyscha / A. Parfinenko // Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn. – 2015. – Vyp. 126. – Ch. 1. – S. 12–23.
8. Snihyrova L. M. Turizm: zahroza chy populyaryzatsiia nematerialnoi kulturnoi spadshchyny / L. M. Snihyrova // Ukrainska kultura: perspektyvy yevrointehtatsii. Innovatsiini protsesy v suchasniï kulturi: zb. materialiv Vseukr. nauk.-praktych. konf., m. Kyiv, 7–8 kvitnia 2016 r. – Kyiv: KNUKiM, 2016. – Ch. II. – S. 98–101.
9. Solianyuk S. F. Tsinnosti ta orientatsii v turystychnii diïalnosti / S. F. Solianyuk // Naukovi zapysky Kyivskoho universytetu turizmu, ekonomiky i prava / Shchorichnyk vypusk 5. – K.: KUTEP, 2008. – S. 239–251.
10. Stepanenko N. O. Rozvytok turystychnoi diïalnosti Ukrainy v umovakh yevrointehtatsii / N. O. Stepanenko // Mizhnarodni vidnosyny. – 2017. – № 10 [Е. source] // Rezhym dostupu: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/issue/view/178
11. Khartiia turizmu. Kodeks turysta // Turizm v Ukraini: Zbirnyk normatyvno-pravovykh aktiv u piaty tomakh. T.5. – Uzhhorod : IVA, 2000. – 280 s.
12. Economic impact of Tourism 2017 [Е. source] // Rezhym dostupu: <https://www.wtts.org/research/economic-research/economic-impact-analysis/>

The role of tourism in the transformation of international and intercultural relations between Ukraine and Western European countries in the conditions of eurointegration

I. V. Halimovskaya

Abstract. The article reveals the importance of tourism as a factor of eurointegration of Ukraine. It is substantiated that an important component of tourism, besides economic, is intercultural communication, which provides direct communication of participants in tourism activities. A significant potential of our state in establishing communication with European countries is revealed through the intensification and growth of tourist flows. The cultural factor is definitely one of the priorities in the European integration processes of Ukraine. Mastering the European cultural heritage along with the popularization of Ukrainian culture is an effective means of eurointegration of our country. Considering the desire of Ukrainian society to join the European Union, the outlined tendencies will only be intensified. It is established that the introduction of European norms and standards in tourism will contribute to the formation of a European cultural identity. Therefore, these problems should obtain a special place in Ukraine's foreign policy.

Keywords: *tourism, eurointegration, the European Union, culture, communication, international and intercultural relations.*

Роль туризма в трансформации международных и межкультурных взаимоотношений Украины и западноевропейских стран в условиях евроинтеграции

И. В. Халимовская

Аннотация. В статье раскрыто значение туризма как фактора евроинтеграции Украины. Обосновано, что важной составляющей туризма, кроме экономической, является межкультурная коммуникация, которая предусматривает непосредственное общение участников туристической деятельности. Раскрыто значительный потенциал нашего государства в налаживании общения с европейскими странами путем интенсификации и роста объемов туристических потоков. Культурный фактор определенно как один из приоритетных в евроинтеграционных процессах Украины. Овладение европейским культурным наследием одновременно с популяризацией украинской культуры является действенным средством евроинтеграции нашей страны. Учитывая стремления украинского общества вступить в Европейский Союз, очерченные тенденции будут лишь усиливаться. Установлено, что внедрение европейских норм и стандартов в туризме будет способствовать формированию европейской культурной идентичности. Поэтому этим проблемам должно принадлежать особенное место во внешней политике Украины.

Ключевые слова: *туризм, евроинтеграция, Европейский Союз, культура, коммуникация, международные и межкультурные отношения.*